

6. Чуйко О.В. Психологічна служба ВНЗ як фактор екологізації освітнього середовища // Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. / За ред. Максименка С.Д. — К.: «Логос», 2008. — т.7, вип. 15 — с. 309-313.
7. Швалб Ю.М. Розвивальний потенціал психолого-педагогічних ідей трансформації вищої освіти / Ю.М. Швалб // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Становлення особистості професіонала: перспективи та розвиток», 18 лютого 2011 р. — Одеса: ОДУВС, 2011. — С.54-55.
8. Щербанева Н.Г. Психологическая поддержка профессионального развития студентов педагогического вуза средствами психологической службы: Дисс.к.п.с.н. — Армавир, 2003. — 256 с.

ПАРТЕНАДЗЕ О. В.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧЕСКИХ ГРУПП В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье раскрывается анализ проблемы использования психотерапевтических групп в деятельности психологической службы высшего учебного заведения в Украине и за рубежом. Приведены результаты исследования запроса студентов на участие в психотерапевтических группах, на основе которых разработана представленная эмпирическая модель.

Ключевые слова: психотерапевтические группы, конкурентоспособность, психологическое сопровождение, аффилиация, саморазвитие, социально-психологическая адаптация.

PARTENADZE O. V.

THE USE OF PSYCHOTHERAPEUTIC GROUPS OF PSYCHOLOGICAL SERVICES HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

In the article the analysis of the problem of the use of psychotherapeutic groups in the activities of the psychological service of a higher educational institution in Ukraine and abroad. The results of examining the request of students to participate in the therapy group, which was developed on the basis of an empirical model.

Keywords: psychotherapy groups, competitive pricing, psychological support, affiliation, self-development, social adaptation.

Стаття надійшла до редколегії 22.02.2013 року.

УДК 159.923.2

ПЕЧЕРСЬКА Г. О.

Кримський республіканський інститут
післядипломної педагогічної освіти (м. Сімферополь)

ПРОФЕСІЙНІ ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

У статті висвітлено співвідношення понять «педагогічні цінності» та «професійні ціннісні орієнтації», визначено зміст професійних ціннісних орієнтацій учителів.

Ключові слова: педагогічні цінності, професійні ціннісні орієнтації, класифікація педагогічних цінностей.

В останні десятиліття поширився інтерес вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо цінностей освіти та ціннісних орієнтацій учителя. Вивчення цього феномену у межах психологічної науки передбачає, перш за все, визначення сутності педагогічних цінностей та професійних ціннісних орієнтацій учителів.

Вітчизняними та зарубіжними вченими розглядаються проблеми цінностей освіти (І.Д.Бех [2], М.Й.Боришевський [5], В.Г.Кузнєцова [11] та ін.), педагогічних цінностей та їх класифікації (І.Ф.Ісаєв [9], В.О.Сластьонін і Р.І.Чижакова [15] та ін.), цінностей педагогічної діяльності (Е.М.Кузьміна [12]), формування професійних ціннісних орієнтацій учителя (В.В.Денисенко [7], С.О.Камінська [10], З.Н.Курлянд [13], О.Б.Мартинюк [14] та ін.). Проте у науковій психолого-пе-

дагогічній літературі поняття «педагогічні цінності» та «професійні ціннісні орієнтації» вчителя використовуються для позначення широкої сукупності об'єктів і явищ, пов'язаних з освітнім процесом. Більшість авторів ці поняття використовують як семантично однотайні, інші, з думкою яких ми погоджуємося, ці поняття розрізняють – так саме як різняться поняття «цінності» і «ціннісні орієнтації» – як загальне (суспільне) й індивідуальне (особистісне).

Тому метою статті є визначення тлумачення та встановлення зв'язку понять «педагогічні цінності» та «професійні ціннісні орієнтації» вчителя.

У психолого-педагогічних дослідженнях педагогічні цінності визначаються як норми, що регламентують професійно-педагогічну діяль-

ність [9]; стійкі орієнтири, за якими вчитель співвідносить свою педагогічну діяльність і життєдіяльність [10]; особливості, які дозволяють учителеві задовольняти свої потреби і слугують орієнтирами його соціальної і професійної активності, направлені на досягнення суспільно значущих цілей [16; 18]; категорія духовних цінностей, у яких утілено найвищі досягнення педагогічної думки у вигляді ідей, концепцій, теорій [14]. Педагогічні цінності, на думку Е.М.Кузьміної, виступають як установка (готовність) здійснювати педагогами професійну діяльність певним чином. Готовність до діяльності, як відомо, є особливим психічним станом, що припускає наявність у суб'єкта образу певної дії і постійної спрямованості свідомості на її виконання. Професійна готовність учителя є багатофункціональним утворенням, ядром якого виступає світоглядна позиція особистості [12]. Як зазначає В.О.Сластьонін, педагогічні, як і будь-які інші духовні, цінності затверджуються у житті не спонтанно. Вони залежать від соціальних, політичних, економічних відносин у суспільстві, які багато у чому впливають на розвиток педагогіки й освітньої практики. Зі зміною соціальних умов життя, розвитком потреб суспільства й особистості трансформуються і педагогічні цінності [16]. Педагогічні цінності об'єктивні, оскільки складаються історично у ході розвитку суспільства, системи освіти і фіксуються у педагогічній науці як форми суспільної свідомості у вигляді ідей, концепцій, теорій; вони виступають як відносно стійкі орієнтири, з якими педагоги співвідносять своє життя і педагогічну діяльність [9]. На основі аналізу психолого-педагогічних поглядів щодо тлумачення поняття «педагогічні цінності» нами **педагогічні цінності** визначаються як *цінності освіти, її цілі, принципи, норми, які регламентують педагогічну діяльність і виступають у якості пізнавально-дієвої системи та слугують сполучною ланкою між суспільним світоглядом у сфері освіти і діяльністю педагога.*

Відповідно, *професійні цінності* – це орієнтири, на основі котрих людина обирає, опановує і виконує свою професійну діяльність. Професійні цінності – це віддзеркалення вимоги професії та суспільства до аксіосфери особистості фахівця. На нашу думку, поняття «професійні ціннісні орієнтації» може бути застосоване у широкому сенсі – у контексті будь-якої професійної діяльності людини, та більш деталізованому – відповідно конкретного її різновиду, наприклад, педагогічної професійної діяльності. Професійні цінності педагогічних фахівців визначаються сучас-

ними цінностями освіти, її цілями, принципами, нормами, та будучи інтеріоризовані особистістю вчителя, стають професійними ціннісними орієнтаціями. Орієнтація у педагогічній професії як суб'єктивно-особистісне утворення у всіх своїх проявах, як зазначає В.А. Шнейдер, виражає особистісний сенс, значущість, цінність для вчителя своїх професійних задумів. Змістовна ж сторона значущості розкриває характер особистісного, суб'єктивного ставлення педагога до професії крізь систему його професійно-педагогічних цінностей [18].

Професійні ціннісні орієнтації, як індивідуальні (особистісні) утворення, є ті ціннісні орієнтації фахівця, наявність яких забезпечує якісне виконання фахівцем професійної діяльності. Різноманітні сфери професійної діяльності сучасної людини висувають вимоги не тільки до спеціальних професійних знань, умінь і навичок, особистісних якостей, а і до ціннісної спрямованості, ціннісних ставлень, позицій, переконань. Становлення професійних ціннісних орієнтацій відбувається у взаємодії двох полярностей у єдиному полі – особистості і професії, які обумовлюють розвиток одна одної. Виникаюча єдність утілюється у професійних ціннісних орієнтаціях, узгодженість яких попереджає дихотомію між вимогами професії й особистісними потребами, визначає становлення професійної аксіосфери фахівця. У кожній сфері професійної діяльності професійні ціннісні орієнтації фахівців наповнюються відповідно її цілям, змісту, принципам тощо. Основні вимоги до професійних ціннісних орієнтацій учителя ґрунтуються на цінностях (педагогічних цінностях) сучасної освіти, які втілюються у меті, гуманістичній парадигмі, концептуальних підходах і принципах.

Для змістовного визначення поняття «професійні ціннісні орієнтації» вчителя важливими для нас були погляди:

- З.Н.Курлянд, яка визначає професійно-ціннісні орієнтації вчителя як суб'єктивне, індивідуальне віддзеркалення у його психіці і свідомості соціальних цінностей педагогічної професії, та відмічає, що наявність професійно-ціннісної орієнтації припускає існування відносно стійкої системи спрямованості інтересів і потреб на педагогічну діяльність [13];
- О.Б.Мартинюк, що розглядає професійні ціннісні орієнтації вчителя як систему інтегрованих смислових установок, яка визначає ставлення вчителя до сутнісних сторін педагогічної діяльності та до її суб'єктів [14];
- А.О.Шарова, що визначає професійні цінності як орієнтири, на основі котрих людина

обирає, освоює і виконує свою професійну діяльність [17];

- В.В.Денисенко, котра розглядає професійні ціннісні орієнтації як систему професійної спрямованості та ставлення до професії вчителя, до її різних сторін, що виступають у якості суспільно-соціальних цінностей, які є критерієм оцінки будь-якого виду професійної діяльності та основою ставлення особистості до обраної професії [7].

Під **професійними ціннісними орієнтаціями вчителя** ми розуміємо систему професійної спрямованості та ставлення вчителя до педагогічної діяльності та її різних сторін, що відображають змістовну сторону, основу і сутність професійної діяльності. Вони визначають її цілі і засоби, регулюють поведінку особистості у професійній діяльності. Професійні ціннісні орієнтації – це інтеріоризовані (прийняті) особистістю специфічні визначення об'єктів чи суб'єктів професійної сфери як значущих відносно професійних потреб. Вони виступають регулятором її діяльності (виконують нормативну функцію) за допомогою дії на систему професійних мотивів. У цьому сенсі особливого значення набувають професійні ціннісні орієнтації педагога, пов'язані з його ставленням до учнів, до предметів, що викладаються, до педагогічної діяльності.

Особистістю педагога можуть бути інтеріоризовані як безпосередньо педагогічні цінності, так і їхнє віддзеркалення у професійних цінностях педагогічних фахівців, які стають особистісними ціннісними орієнтаціями вчителя і відповідають вимогам професійної педагогічної діяльності до ціннісних ставлень, позицій, переконань педагогічних фахівців (рис. 1). Система ціннісних ставлень учителя до педагогічної діяльності, будучи закріпленою у професійних ціннісних орієнтаціях, виступає основою професійно-педагогічної спрямованості особистості педагога.

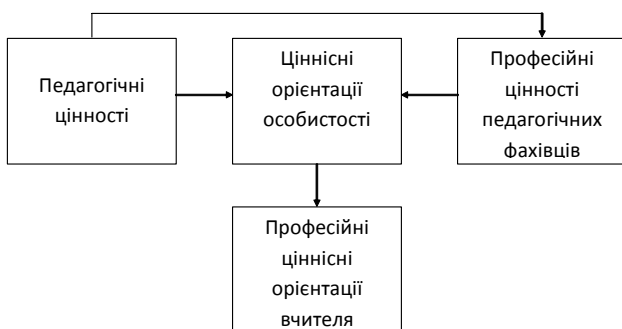

Рис. 1. Процес прийняття педагогічних цінностей особистістю вчителя

У процесі підготовки та здійсненні професійної діяльності, як відзначає І.Ф. Ісаєв, учитель

оволодіває педагогічними цінностями, робить їх власними професійними переконаннями, суб'єктивує їх [9]. Суб'єктивне ж сприйняття і привласнення педагогічних цінностей визначаються багатством особистості вчителя, спрямованістю його професійної діяльності. Саме рівень суб'єктивності педагогічних цінностей слугує показником особистісно-професійного розвитку педагога [16]. Інтеріоризовані вчителем педагогічні цінності, набуваючи особистісного сенсу, вбудовуються у структуру особистісних ціннісних орієнтацій і приймають роль професійних ціннісних орієнтацій педагога [14]. Таким чином педагог, інтеріоризуючи педагогічно-професійні цінності, вибудовує власну особистісну систему індивідуально-особистісних цінностей, тобто систему професійних ціннісних орієнтацій. Ступінь прийняття особистістю професійних цінностей залежить від активності її педагогічної свідомості, оскільки встановлення цінності тієї чи іншої педагогічної ідеї, педагогічного явища відбувається в процесі оцінки. Критерієм оцінки є той узагальнений образ, що склався на основі психолого-педагогічних знань, результатів власної діяльності і зіставлення її з діяльністю інших. Образи індивідуальної педагогічної свідомості можуть співпадати і не співпадати з виробленими і визнаними у суспільстві чи професійній групі уявленнями про цілі, зміст, суб'єкта й об'єкта педагогічної діяльності, тобто про все те, що забезпечує педагогічну компетентність і доцільність діяльності педагога [9]. Аксиологічне багатство педагога визначає ефективність і цілеспрямованість відбору і приросту нових цінностей, їх перехід у мотиви поведінки і педагогічні дії [4].

Соціальна важливість і різноманіття педагогічних цінностей обумовлює необхідність їхньої класифікації. Впорядкованість педагогічних цінностей дозволяє представити їхнє положення та роль у загальній системі професійної підготовки і тим самим полегшує проектування змісту освіти.

У психолого-педагогічних наукових працях і дослідженнях існують різні приклади класифікацій педагогічних цінностей. Так, виходячи з того, що педагогічні цінності є зразками орієнтації свідомості і поведінки особистості, Р.І.Чижакова виокремлює домінуючі, нормативні, стимулюючі та супутні цінності [15]. Розкриваючи питання гуманізації педагогічної освіти та розуміючи цінності педагогічної діяльності як засоби, що дозволяють учителям задовольняти матеріальні, духовні і суспільні потреби та цілі, що слугують орієнтирами соціальної та професійної активності педагога, В.О.Сластьонін та Є.М.Шиянов

визначають такі їхні види: цінності, пов'язані з утвердженням особистості у суспільстві, найближчому соціальному середовищі; цінності, пов'язані з задоволенням потреби у спілкуванні; цінності, пов'язані з самовдосконаленням; цінності, пов'язані з самовираженням, й утилітарно-прагматичні цінності [16]. У книзі, що розкриває професійно-педагогічну культуру викладача, І.Ф.Ісаєв наводить класифікацію професійних педагогічних цінностей, визначену у спільній роботі російських й американських учених з проблеми ціннісних орієнтацій педагогів. У цій класифікації педагогічні цінності групуються, виходячи з задоволеності викладача педагогічною роботою і можливості його самореалізації у ній: цінності, що розкривають професійний статус педагога; цінності, що показують ступінь залучення особистості у педагогічну професію; цінності, що відображають цілі педагогічної діяльності [9]. Представляє інтерес запропонована самим І.Ф.Ісаєвим класифікація педагогічних цінностей, у котрій виокремлено їхні групи: цінності, що розкривають значення і сенс цілей професійно-педагогічної діяльності (цінності-цілі); цінності, що розкривають значення способів і засобів здійснення професійно-педагогічної діяльності (цінності-засоби); цінності, які розкривають значення і сенс ставлень як основного механізму функціонування цілісної педагогічної діяльності (цінності-відносини); цінності, що розкривають значення і сенс психолого-педагогічних знань у процесі здійснення педагогічної діяльності (цінності-знання); цінності, що розкривають значення і сенс якостей особистості вчителя (цінності-якості) [9].

Розглядаючи буття педагогічних цінностей у педагогічному просторі як умову і результат відповідної діяльності, І.Ф.Ісаєв також відзначає різні рівні існування педагогічних цінностей та розподіляє їх на групи: суспільно-педагогічні, професійно-групові й індивідуально-особистісні.

Суспільно-педагогічні цінності розкривають характер і зміст цінностей, що функціонують у суспільстві, виявляючись у суспільній свідомості і сконцентрованих у моралі, релігії, філософії. Це – сукупність ідей, уявлень, норм, правил, традицій, що регламентують педагогічну діяльність.

Професійно-групові цінності є сукупністю ідей, концепцій, норм, які регулюють професійно-педагогічну діяльність у певних професійних групах (школа, училище, ВНЗ) або у рамках певних освітніх інститутів. Сукупність таких цінностей має цілісний характер та відносну стабільність і повторюваність.

Індивідуально-особистісні цінності є складним соціально-психологічним утворенням, у якому зливаються цільова і мотиваційна спрямованість особистості, складаючи систему ціннісних орієнтацій. Ця система включає: цінності, пов'язані з утвердженням особистістю своєї ролі у соціальному і професійному середовищі; цінності, що задовольняють потребу у спілкуванні; цінності, орієнтовані на саморозвиток творчої індивідуальності; цінності самореалізації і цінності, що дають можливість задовольняти прагматичні потреби [9].

Із сукупності педагогічних цінностей В.О.Сластьонін і Є.М.Шиянов [16], В.А.Волкова [6], О.М.Кузьміна [12] вирізняють цінності самодостатнього та інструментального типів, що різняться за предметним змістом.

Цінності самодостатнього типу – це цінності-цілі, які є «цінностями-цільми у собі» і включають творчий характер праці педагога, престижність, суспільну значущість праці, відповідальність перед державою, можливість самоствердження, любов і прихильність до дітей. Ці цінності виступають домінуючою аксіологічною функцією у системі інших педагогічних цінностей, оскільки у цілях відбивається основний сенс діяльності вчителя [6].

Цінності інструментального типу – ті, що слугують засобом досягнення цінностей-цілей (суспільне визнання результатів праці вчителя, відповідність здібностей особистості характеру педагогічної діяльності, професійне зростання, умови роботи та ін.) [12]. Цінності-цілі стають значущими чинниками педагогічної діяльності і впливають на інструментальні цінності, що називають цінностями-засобами. Ці цінності формуються у результаті оволодіння теорією, методологією і педагогічними технологіями, складаючи основу професійної освіти педагога та розкладаються на цінності-ставлення, цінності-якості та цінності-знання. Цінності-ставлення забезпечують педагогові доцільну й адекватну побудову педагогічного процесу і взаємодії з його суб'єктами. В ієрархії педагогічних цінностей найбільш високий ранг мають цінності-якості, оскільки саме у них виявляються особистісно-професійні характеристики педагога. До їхнього числа відносяться різноманітні та взаємопов'язані особистісні, статусно-рольові та професійно-діяльнісні якості. Цінності-знання – це певним чином упорядкована та організована система знань й умінь, представлена у вигляді педагогічних теорій розвитку і соціалізації особистості, закономірностей і принципів побудови

і функціонування освітнього процесу тощо [15; 16].

Щодо змісту професійних ціннісних орієнтацій учителів, як відзначає В.О.Сластьонін, аксіологічний підхід органічно властивий гуманістичним психології та педагогіці, оскільки людина розглядається у них як вища цінність суспільства та самоціль суспільного розвитку. Тому у центрі аксіологічного педагогічного мислення знаходиться гуманістична ціннісна орієнтація [15]. Гуманістичні цінності освіти В.Г.Кузнецова визначає як сукупність особистісно значущих морально-естетичних якостей, властивостей, характеристик, предметів та об'єктів реальної та ідеальної дійсності, які відповідають морально-естетичним загальнолюдським ідеалам. Зазначаючи, що сукупність базових гуманістичних цінностей відбиває специфіку стосунків між людьми, значення цих цінностей для життєвизначення і цілепокладання, координації всієї сфери соціокультурної поведінки особистості, дослідниця встановлює систему базових гуманістичних цінностей:

- *життя* як головна цінність існування людини і суспільства;
- *доброта* як здатність прихильно ставитися до людей, приносити радість і задоволення, щирість у стосунках;
- *любов до ближнього* (сердечність) як почуття глибокої сердечної прихильності, відданості;
- *співчуття* – здатність ставитися з розумінням, жалістю до переживань людини, її проблем, турбот;
- *справедливість* – здатність до неупереджених учинків та дій відповідно до моральних та правових норм суспільства;
- *совість* як тип поведінки людини відповідно до морально-етичних норм людської спільноти;
- *глибока повага до людської гідності* – здатність розкривати, розвивати найкращі якості людини [11].

Іншими дослідниками сукупність професійних ціннісних орієнтацій учителя визначається пріоритетом загальнолюдських цінностей, що включає такі цінності, як: істина, добро (гуманізм) і краса; життя; особливо актуальну цінність – Батьківщина (Н.О.Асташова [1], Т.П.Бобро [3], та ін.). Розглядаючи виховний аспект теорії цінностей, М.Й.Боришевський [5], О.А.Дубасенюк [8] відзначають необхідність створення нової системи цінностей, яка слугувала б орієнтиром у вихованні молодого покоління, і підкреслюють, що вибір і пізнання конкретних значень як цінностей чи не цінностей є основним питанням

при визначенні цілей виховання. Вплітання загальнолюдських цінностей – добра і краси, справедливості, рівності і честі – у палітру цінностей педагогічних й оволодіння ними створює ту основу, на якій ґрунтується зміст педагогічної освіти [9]. Продовжуючи думку С.Л.Рубінштейна, що цінності мають бути завоєними особистістю шляхом власних зусиль, внутрішньої моральної роботи вихованця, вітчизняний учений І.Д.Бех вважає, що сучасна освіта має бути спрямована на розвиток самоусвідомлення внутрішнього світу особистості, змістовної характеристики її ціннісної системи, тобто має бути зорієнтована на особистість [2].

Отже, висновуємо, що педагогічними цінностями є норми, які регламентують педагогічну діяльність і виступають якості пізнавально-дієвої системи, слугують сполучною ланкою між суспільним світоглядом у сфері освіти і діяльністю педагога. Професійні ціннісні орієнтації – система професійної спрямованості та ставлення вчителя до педагогічної діяльності та її різних сторін, що відображає змістовну сторону, основу і сутність професійної діяльності вчителя. Педагогічні цінності – це загальні цінності освіти; професійні ціннісні орієнтації – це цінності, притаманні безпосередньо особистості вчителя. У центрі аксіологічного педагогічного мислення вчителя знаходиться гуманістична професійна ціннісна орієнтація.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні змісту та чинників розвитку професійних ціннісних орієнтацій учителів.

Список використаних джерел

1. Асташова Н.А. Концептуальные основы педагогической аксиологии / Н.А.Асташова // Педагогика. — 2002. — № 8. — С. 8—13.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник / І.Д.Бех. — К. : ІЗМН, 1998. — 204 с.
3. Бобро Т.П. Ценностные ориентации учителя в условиях личностно ориентированного обучения : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / Т.П. Бобро. — М., 2007. — 22 с.
4. Бондаревская Е.В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания : [учебн. пособ. для студентов сред. и выс. учеб. завед., слушателей ИПК и ФПК] / Е.В. Бондаревская, С.В. Кульневич. — Ростов н/Д. : Творческий центр «Учитель», 1999. — 560 с.
5. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина / М.Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. — 1997. — № 1. — С. 144—150.
6. Волкова В.А. Педагогічні умови спрямованості навчально-виховного процесу на ціннісне відношення студентів до майбутньої професії / В.А. Волкова // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні нау-

- ки). — № 1. — Бердянськ: БДПУ, 2005. — С. 166—172.
7. Денисенко В.В. Соціальний аспект підготовки майбутніх учителів початкових класів / В.В. Денисенко // Соціальна робота в Україні і за рубежом: психолого-педагогічні, правові, соціологічні, медичні аспекти : зб. наук. ст. — Ужгород — Херсон : Мистецька лінія, 2002. — С.103—107.
  8. Дубасенюк О.А. Ціннісне відношення до професіоналізму виховної діяльності / О.А. Дубасенюк // Нові технології освіти : зб. наук. статей / [видав. С.В. Кириленко]. — К. : ІСДО, 1995. — С. 145—154.
  9. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя : учеб. пособ. / И.Ф. Исаев. — [2-е изд.]. — М. : Академия, 2004. — 208 с.
  10. Каминская С.О. Формирование профессиональных ценностных ориентаций будущих педагогов дошкольных учреждений : автореф. дис. на соиск учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.06 «Теория и методика воспитания» / С.О. Каминская. — Минск, 1997. — 19 с.
  11. Кузнецова В.Г. Формування гуманістичних цінностей у майбутніх учителів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / В.Г. Кузнецова. — Луганськ, 2001. — 20 с.
  12. Кузьмина Э.М. К вопросу о ценностях педагогической деятельности [Электронный ресурс] / Э.М. Кузьмина // Материалы Всерос. науч.-практ. конференции «Проблемы и пути повышения эффективности воспитания студенческой и учащейся молодежи». — Режим доступа : http://www.uni-altai.ru/Journal/vestnik/ARHIW/N2_2000/list/list170.html
  13. Курлянд З.Н. Личностно-ориентированное педагогическое образование как фактор формирования ценностных ориентаций будущих учителей / З.Н. Курлянд // Народное образование. — 2004. — № 4. — С.86—97.
  14. Мартинюк О.Б. Дослідження професійних ціннісних орієнтацій вчителя як цілісної системи / О.Б. Мартинюк // Ценностные приоритеты образования в XXI веке: Материалы Междунар. науч.-практ. конф. — Луганск, 2003. — С. 183—191.
  15. Слостенин В.А. Введение в педагогическую аксиологию: [учеб. пособие для студентов вузов] / В.А. Слостенин, Г.И. Чижикова. — М. : Академия, 2003. — 192 с.
  16. Слостенин В.А. Аксиологические основы педагогики // Педагогика: [учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений] / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, А.И. Мищенко, Е.Н. Шиянов. — М. : Школа-Пресс, 1998. — 512 с.
  17. Шаров А.А. Исследование ценностных ориентаций [Электронный ресурс] / А.А. Шаров. — Режим доступа : <http://psychology.net.ru>
  18. Шнейдер В.А. Развитие ценностных ориентаций преподавателей колледжа как фактор их профессионального роста : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / В.А. Шнейдер. — Магнитогорск, 2006. — 22 с.

ПЕЧЕРСКАЯ А. А.

ПРОФЕСИОНАЛЬНО ЦЕННОСНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ УЧИТЕЛЕЙ

В статье отражено соотношение понятий «педагогические ценности» и «профессиональные ценностные ориентации», определено содержание профессиональных ценностных ориентаций учителей.

Ключевые слова: педагогические ценности, профессиональные ценностные ориентации, классификация педагогических ценностей.

PECHERSKAIA A. A.

PROFESIONAL TSENOSNYE ORIENTATION OF TEACHERS

The article highlights the relationship between the concepts of «pedagogical values» and «professional value orientations», determined the content of the professional value orientations of teachers.

Keywords: pedagogical values, professional value orientations, teacher, classification of pedagogical values.

Стаття надійшла до редколегії 04.03.2013 року.